

JOEEP

e-ISSN: 2651-5318
Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joeep>

Araştırma Makalesi • Research Article

Gönüllülüğe Giden Yol: Ailede Beşeri, Sosyal ve Kültürel Sermaye Aktarımı

*The Path to Volunteering: Transmission of Human, Social and Cultural Capital in the Family*Zehra Zeynep Sadıkoğlu^{a,*}^a Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0003-0251-6652

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 18 Kasım 2024

Düzeltilme tarihi: 04 Aralık 2024

Kabul tarihi: 08 Aralık 2024

Anahtar Kelimeler:

Aile

Beşeri Sermaye

Gönüllülük

Kültürel Sermaye

Sosyal Sermaye

ÖZ

Gönüllülük üzerine mevcut araştırmalar sıklıkla motif ve işlevleri kategorize etmekte, ancak bireysel tutumlara tek başına odaklanmanın sınırlılıklarını vurgulamaktadır. Sistemik engeller ve beşeri, sosyal ve kültürel sermayenin nesiller arası aktarımı gibi bağlamsal faktörler, gönüllülük potansiyeli üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu çalışma, bir çocuğun üç tür sermayesine yatırım yaparak gönüllülüğü teşvikinde ailenin rolünü incelemektedir. Becerileri geliştiren örgün eğitimin ve müfredat dışı faaliyetlerin gönüllü olma olasılığında önemini vurgulamakta, aile içi güven ve ilişkilerde sosyal sermayenin büyümesinin gönüllülüğü nasıl teşvik ettiğini göstermektedir. Ayrıca doğrudan teşvik ve rol modelliği yoluyla aktarılan kültürel sermayenin nesiller arasında gönüllülük olasılığını pekiştirici yönüne işaret etmektedir. Nihayetinde ebeveynin çocukla sıcak ve destekleyici ilişkisinin yönlendirici bir etkiye sahip olduğu bu aktarımın daha geniş topluma katılım ve sosyal uyuma katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır.

ARTICLE INFO

Received: Nov 18, 2024

Received in revised form: Dec 04, 2024

Accepted: Dec 08, 2024

Keywords:

Family

Cultural Capital

Human Capital

Social Capital

Volunteering

ABSTRACT

Existing research on volunteering often categorises motives and functions, but also highlights the limitations of focusing on individual attitudes alone. Contextual factors such as systemic barriers and intergenerational transmission of human, social and cultural capital have a significant impact on the potential for volunteering. This study examines the role of families in promoting volunteering by investing in three types of a child's capital. It highlights the importance of formal education and extra-curricular activities that develop skills in the likelihood of volunteering, and shows how the growth of social capital in trust and relationships within the family fosters volunteering. It also points out how cultural capital, transmitted through direct encouragement and role modelling, reinforces the possibility of volunteering across generations. Finally, it shows that this transmission, where the warm and supportive relationship of the parent with the child has a moderating effect, contributes to participation and social cohesion in the wider society.

1. Giriş

Gönüllülük, maddi ödül beklentisi olmadan başkalarına, bir gruba, bir kuruluşa, bir amaca veya genel olarak topluma yardım sunan olumlu sosyal davranışları kapsamaktadır (Musick ve Wilson, 2008: 3). Söz konusu genel içerimine karşılık, çalışmaların büyük bir kısmı çeşitli komşuluk destek faaliyetleri (bahçe işleri, çocuk bakımı, komşu çocuklarının bakımı, evcil hayvan bakımı, yemek

pişirme, ev onarımı, birinin taşınmasına yardım etme, alışveriş ve ayak işlerine yardımcı olma veya ulaşım sağlama gibi) ve ihtiyaç durumundaki yabancılara ücretsiz yardım etkinliklerini içeren (Einolf vd., 2016) gayri resmi gönüllülük faaliyetlerini göz ardı etmekte ve gönüllülüğün bir örgüt çatısı altında gerçekleşen biçimine, yani resmi yönüne odaklanmaktadır. Örneğin Smith ve Macaulay (1981: 23) gönüllülüğü alınan ücretten daha büyük bir

* Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: zeynep.sadikoglu@istanbul.edu.tr

piyasa değerine sahip olmasıyla ayırt edilen ve değişen derecelerde kolektif iyiyi hedefleyen çeşitli ‘üretken’ faaliyet türlerinden biri olarak kavramsallaştırmıştır. Cnaan, Handy ve Wadsworth (1996) ise yaygın gönüllülük tanımlarını¹ gözden geçirdikleri çalışmalarında, gönüllülük olarak tanımlanan etkinliklerin a) özgür irade ile üstlenilme, b) başkalarına fayda sağlama ve c) maddi karşılık içermeme özelliklerinde ortaklaştıklarını göstermekte ve özel maliyetlerin toplamı, faaliyette bulunan gönüllünün elde ettiği özel ve kamusal faydaların toplamını aştığında üstlenilen faaliyetin gönüllülük olarak tanımlanabileceğini ileri sürmektedir.

Pek çok çalışma gönüllülüğün ekonomik ve sosyal hayata çeşitli şekillerde katkıda bulunan üretken bir faaliyet olarak ele alınması fikrini desteklemektedir. Örneğin Haldane (2014) gönüllülük sırasında edilen liderlik, sorun çözme vb. becerileri içeren yetkinliklerin, ücretli ve ücretsiz rollerde verimliliği ve etkinliği artırıcı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Öte yandan gönüllülük, aksi takdirde mali kaynak gerektirecek görevler için ücretsiz işgücünü ikame ederek ekonomik açıdan maliyetleri dengeleyici bir fonksiyona sahiptir. Genellikle harcanan zamanın ekonomik değeri üzerinden ölçülen gönüllü çalışmanın katkısı, gönüllü emeğin ücretli emekle değiştirildiğinde oluşacak ekonomik maliyetlerle açığa çıkmaktadır (Roy ve Ziemek, 2000). Ayrıca gönüllülük, iyi olma halini artırarak kişisel ve profesyonel yaşamdaki üretkenliğin artmasını sağlarken (Hotchkiss vd., 2009), toplumsal işbirliğini ve karşılıklı desteği teşvik ederek dolaylı bir şekilde de üretkenlik artışına yardımcı olmaktadır (Bowman, 2009). Gönüllülüğün söz konusu katkıları ve ‘üretken’ faaliyetler olarak ele almış ise gönüllü olma nedenleri ve gönüllülük potansiyelini belirleyen faktörleri anlamayı önemli kılmıştır.

Gönüllülüğü öngören güdü ve ihtiyaçları anlamaya yönelik çalışmalar gönüllülük için farklı motif gruplarını veya işlevleri sınıflandırmıştır. Bu kapsamda gönüllü motivasyonları en temel düzeyde iki kategoride ele alınmıştır; 1) bireylerin gönüllülüğü doğası gereği değerli gördüğü ve ahlaki idealler tarafından yönlendirildiği idealist/diğergam ve 2) bireylerin iş beklentilerini iyileştirmek gibi kişisel kazançlarla motive olduğu araçsal motivasyonlar (Cnaan ve Goldberg-Glen, 1991). Ancak 1990’lardan itibaren gönüllülüğü motivasyon türüne göre kategorize eden ve bu nedenle indirgemeci olarak nitelendirilebilecek önceki modeller yerine gönüllü olma kararını farklı motivasyonların karmaşık bir karışımı olarak kabul eden ve çoklu faktör yaklaşımına sahip (Clary vd., 1998) ölçek çalışmaları öne çıkmıştır. Gönüllü motivasyonlarını bilmenin gönüllülere elde etme ve tutma konusunda sağlayacağı faydayı göz önünde bulunduran ve işlevsel bir yaklaşıma sahip bu çalışmalar, gönüllülüğün farklı bireyler için farklı ihtiyaç ve hedefleri karşıladığını, bu ihtiyaç ve hedeflerin zaman içinde ve farklı durumlara göre değişebilen dinamik bir karakter taşıdığı

fikrinde ortaklaşırken onu daha çok bireysel bir yönelim olarak ele almıştır (Grönlund, 2011: 854).

Yine aynı yıllarda bireye özgü tutumsal faktörlerin gönüllülükte yapısal olarak örgütlenmiş eşitsizliklere uygulanabilirliği konusundaki sınırlılığı dile getirmeye başlayan çalışmalar, gönüllü davranışını anlamak için gönüllülüğün önündeki sistemik engelleri ve gönüllülüğü etkileyen bağlamsal faktörlerin dikkate alınması gerektiğinin altını çizmiştir (Benenson ve Stagg, 2016: 134). Bu kapsamda sosyoekonomik ve sosyokültürel kaynakların gönüllülükle bağlantısı üç teorik model çerçevesinde tartışılmaya başlamıştır. Bu modellerden ‘Baskın Statü’ modeli, yüksek eğitilmiş, yüksek gelirli, evli ve sabit ikametgahı olan bireylerin gönüllülük yapma olasılığının daha yüksek olduğunu öne sürmektedir. ISSTAL (Interdisciplinary Sequential Specificity Time-Allocation Life-cycle) modeli gönüllülüğü etkileyen altı kategori tanımlamaktadır; bağlam, sosyal geçmiş, kişilik, tutumlar, durumsal faktörler ve sosyal katılım. Son olarak, ‘Genel Faaliyet Modeli’ gönüllülüğü, dini örgütlenmelere katılım ve topluluk katılımı gibi sosyal olarak onaylanmış isteğe bağlı faaliyetlerle ilişkilendirerek gönüllülüğün daha geniş sosyal ve kültürel uygulamalarla uyumlu olduğunu göstermektedir (Smith, 1994).

‘Baskın Statü’ modelinden yola çıkan Wilson ve Musick (1997), bütünlüklü bir gönüllü çalışma teorisi önermiştir. Modellemeleri, cinsiyet, yaş ve ırk vb. arka plan ölçümlerine ek olarak, beşeri (eğitim, aile geliri, sağlık vb. değişkenler ile ölçülen bireysel düzeydeki beceri ve maddi kaynaklar), sosyal (etkileşim, üyelik, çocuk sahipliği vb. değişkenler ile ölçülen ilişkisel düzeydeki üretken kaynaklar) ve kültürel (kamu ve özel dini uygulamalar vb. değişkenler ile ölçülen kültürel tutum, bilgi ve tercihler) sermayeyi gönüllülüğün bağlamsal yordayıcıları olarak tanımlamıştır. Bunlara ek pek çok çalışma, ekonomik statü ve eğitim avantajının (Martin, 2012), sosyal sermayenin (Weiss, 2012), kültürel yönelim ve zevklerin (Nesbit, 2013) nesiller arası aktarımına ilişkin önemli kanıtlar sunmaktadır. Bu kanıtlar, toplumsal dünyayı anlamaya ve yorumlamaya yönelik bir çerçeve olarak birincil habitusun (Bourdieu, 1986) gençlerin sivil topluma katılımını şekillendirdiğine, ebeveynler tarafından çocuklara aktarılan kaynakların özel alandan kamusal alana geçebileceğine işaret etmektedir (Muddiman vd., 2019: 84). Ayrıca çalışmalar, gönüllü olan ebeveynlerin çocuklarının yetişkin olduklarında gönüllü olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ve ailenin gönüllülüğün önemli bir taşıyıcısı olduğunu göstermektedir (Bekkers, 2007; Caputo, 2009; Janoski ve Wilson, 1995).

2000’li yıllardan bu yana, Türkiye’deki resmi gönüllülük oranları artmıştır. Nispeten düşük olmakla birlikte, Dünya Bağışçılık Endeksi, 2010 yılında %7 olan oranın (CAF, 2010) 2018 yılında %9’a (CAF, 2018) ve 2022 yılında %11’e (CAF, 2022) yükseldiğini göstermektedir. Bu büyüme gönüllülük konusundaki çalışmaları

yoğunlaştırmıştır. Türkiye’de gönüllülüğü konu eden çalışmalar genel olarak Türkiye’de gönüllü olma niyetini açıklayan en önemli değişkenlerin değerler ve sosyal etki olduğuna, gönüllülüğün vicdani sorumluluğun bir gereği olarak algılandığına işaret etmektedir (Palaz ve Boz, 2008; Şentürk vd., 2016; Yönten, Balaban ve Çoban, 2015). Gönüllü profili söz konusu olduğunda ise Türkiye’de yüksek eğitilmiş, ücretli bir işte çalışan erkeklerin gönüllü olma eğilimi daha yüksektir (Bilgi Üniversitesi, 2019). Türkiye genelini temsil etme gücüne sahip bir örnekleme yürütülen Türkiye Gönüllülük Araştırması (2021) ise çekirdek ailenin gönüllülük faaliyetlerine katılıma etkisini 10 puanlık bir ölçek üzerinden ortalama 6,73 olarak bulmuştur. Ancak gönüllülüğün ailede aktarım yollarına odaklanan bir çalışma bulunmamakta, aile ve gönüllülüğün kesişiminde sayılabilecek çalışmalar daha çok bir gönüllülük biçimi olarak koruyucu aile hizmetlerine odaklanmaktadır (Akbaş ve Dal, 2020; Kahraman, 2007).

Söz konusu eksiklikten yola çıkan bu çalışma, ilgili literatürün değerlendirilmesi üzerinden gönüllülüğün ailede nesiller arası aktarımının gerçekleşme biçimini ve yukarıda bahsedilen üç stratejinin ailede nasıl işlerlik kazandığını betimlemeyi amaçlamakta, böylece ailenin gönüllü potansiyelini oluşturucu rolüne işaret etmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda ailede statü aktarımı ve sosyalleşme deneyiminin gönüllülüğü teşvik etme yollarını tartışmaktadır. Buna göre aile, ilgili becerileri geliştiren eğitim ve müfredat dışı faaliyet fırsatları sağlayarak nesiller arasında gönüllülüğün teşvikinde kilit bir rol oynar. Edinilen beşeri sermaye, sosyal sermayenin de büyümesine katkıda bulunur. Ayrıca aile içi ilişkiler ve güven yoluyla inşa edilen sosyal sermaye, sosyal ağları genişleterek gönüllülüğü destekler. Ebeveynler, değerleri aktararak ve davranışları modelleyerek nesiller boyunca gönüllülük olasılığını pekiştirir. Bu aktarımda ebeveynin çocukla sıcak ve destekleyici ilişkisi yönlendirici bir etkiye sahiptir. Nihayetinde aile çocuğun beşeri, sosyal ve kültürel sermayesine yaptığı yatırımla daha geniş topluma katılım ve sosyal uyuma katkıda bulunur.

2. Gönüllülüğün Ailede Aktarımı

Bekkers (2007: 99)’a göre ailede gönüllülüğün aktarımı çocuğun beşeri, sosyal ve kültürel sermayesine yatırım olmak üzere üç stratejiye bağlıdır: Birincisi ebeveynler, çocuklarına gönüllülüğü kolaylaştıran sosyoekonomik statü ve becerileri edinmelerini sağlayabilir. İkincisi gönüllü katılım fırsatları yaratarak çocuklarının güçlü toplumsal bağlar ve aidiyet geliştirmelerini sağlayabilirler. Üçüncüsü rol model olarak davranarak ve doğrudan teşvik ederek gönüllülüğü destekleyen değer, tutum ve davranışları aktarabilirler. Diğer bir ifadeyle aileler, statü aktarımı ve toplumsallaşma deneyimi aracılığıyla çocuğun beşeri, sosyal ve kültürel sermayesine yatırım yaparak gönüllü potansiyeli oluşumuna destek olabilirler.

2.1. Ailede statü aktarımı ve gönüllülük

Araştırmalar gelir ve mesleki statü değişkenlerinin gönüllülüğün önemli yordayıcıları olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca beşeri sermayenin en yaygın ölçütü olarak kullanılan eğitim düzeyinin gönüllülüğü öngören faktörlerin başında geldiği konusunda bir uzlaşma var gibi görünmektedir (Janoski ve Wilson, 1995: 273). Genellikle işgücü piyasasında eğitime yapılan “yatırımın çıktısı” olarak ölçümlenen ve bireylerin üretken faaliyetlerde bulunmalarını sağlayan beceri, yetkinlik ve bilgiyi kapsayan beşeri sermaye ile gönüllülük arasındaki bağlantı, onun kişiyi gönüllü çalışma için nitelikli hale getirmesi ve gönüllü işgücü arayan kuruluşlar için cazip kılmasında açığa çıkar (Wilson ve Musick, 1997: 698). Bu kapsamda eğitim, gönüllüye “başka türlü kullanılmayacak bilgi ve becerileri kullanma ve/veya uygulama fırsatı” sağladığı ölçüde sermaye niteliği taşır (Clary ve Snyder, 1991: 126-28).

Ailelerin gönüllülük için gerekli beceri ve kaynakları sağlamanın başlıca yollarından biri statü aktarımıdır. Ebeveynler çocuklarının deneyimlerini, tutumlarını ve davranışlarını şekillendiren yüksek eğitim düzeyi ve gelire sahip olma eğilimi gibi toplumsal statü koşullarını çocuklarına aktarırlar (Nesbit, 2013: 1135). Sosyoekonomik statü aktarımının bir sonraki neslin üyelerinin gönüllü olma eğilimleri üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı etkileri bulunmaktadır. Öncelikle ebeveynin statüsü, çocuğun eğitim düzeyinden bağımsız olarak, yetişkin çocuğun sivil toplum kuruluşlarına aktif gönüllü katılımını öngörmektedir (Janoski ve Wilson, 1995). Bununla birlikte yüksek statülü ebeveynlerin çocukları, daha yüksek eğitim düzeyine sahip olma eğilimindedir ve çocuğun beşeri sermayesine yaptıkları yatırımla, ebeveynler hem onun gelecekteki işgücüne hem de gönüllü olma potansiyeline katkı sunarlar (Martin, 2012: 34).

Söz konusu yatırım, çocuğun resmi eğitim kurumlarına devamlılığını ve yüksek akademik performansını sağlamanın dışında onu müfredat dışı etkinlikler yoluyla desteklemeyi, dolayısıyla çocuğun okul-dışı zamanını da yapılandırmayı ve onu mümkün olduğunca değerli deneyimlere maruz bırakarak ufkunu genişletmeyi de içerir (Sadıkoğlu ve Erdoğan, 2024: 10-11). Hem toplumsal konularıyla uyumlu kültürel norm, değer ve alışkanlıkları aşılama hem de daha yüksek toplumsal konuma sahip çevrelere kabullerini kolaylaştıracak etkinliklere katılımlarını sağlama motivasyonunun yönlendirdiği bu çabayı gösteren ebeveynler çocuğun eğitimi ile gelecek refahı arasında daha güçlü bir bağlantı kurar. Onun akademik ve bilişsel olmayan becerilerini (örneğin, kendini kontrol etme, inisiyatif alma ve görevlere odaklanma ile ilgili alışkanlıklar) geliştirebilmesi için fırsatlar oluşturma sorumluluğunu kendilerinde görürler. Tutarlı bir şekilde bu yönde destekledikleri çocukları, bir etkinlik nasıl organize edilir, başkalarıyla nasıl işbirliği yapılır, bir mesele nasıl müzakere edilir vb becerileri edinebilirler. Söz konusu beceriler

gönüllü olma olasılığını artırırken gönüllülük deneyimi de bu tür becerilerin gelişimini destekler (Bekkers, 2005: 3).

Diğer taraftan Coleman (1988) çocuğa beşeri sermaye aktarımı için sosyal bağlantılar aracılığıyla edinilen ve kişiler arasındaki ilişkilerde vücuda gelen sosyal sermayenin gerekli olduğunun altını çizmiştir. İnsanların kendi kimlik ve çıkarlarını daha geniş toplumla ilişkilendirmelerini kolaylaştıran sosyal sermaye (Wilson ve Musick, 1998: 799), bunu öncelikle bireysel kaynaklara aracılık yaparak gerçekleştirir. Nitekim gönüllü etkinliklere katılım, bir taraftan çocuğun akademik ve bilişsel olmayan beceriler geliştirilmesine destek olurken diğer taraftan akranlarıyla tanışması ve arkadaşlıklar kurması için fırsatlar sunar. Bu arkadaşlıklar, sivil toplum kuruluşlarında oluşan daha geniş ağlarla birlikte, genellikle yetişkinlikte de sürer ve gönüllü katılımı etkilemeye devam eder. Ebeveynler sosyal sermayenin çocuğun gönüllü katılımının birincil sonucu olmasını beklemese de, bu sermaye genellikle onu yetişkinlikte gönüllülüğüne bağlayan önemli bir faktör haline gelir (Bekkers, 2005: 3). Öte yandan önceki araştırmalar eğitimin gönüllü katılım üzerindeki etkisinin bir kısmının, daha yüksek eğitilmiş insanların sahip olduğu daha geniş sosyal ağlara atfedebileceğini göstermektedir (Wilson ve Musick, 1998: 801). Dolayısıyla daha uzun süreli bir eğitim hayatı, kişinin daha fazla kişiyle sosyal bağ geliştirmesini sağlar, daha çok sayıda sosyal bağ ise daha fazla gönüllü olma olasılığı barındırır. Bu noktada da beşeri sermaye, sosyal sermaye ve gönüllülük arasındaki karşılıklı ilişki açığa çıkar.

Ayrıca gönüllüler çoğu zaman arkadaşları, akrabaları ve tanıdıkları aracılığıyla gönüllülükle tanışmaktadır. Bu durumda da bir tür geri besleme döngüsü açıkça görülür. Gönüllü katılım, parçası olunan toplumda sadece uyumun/tanışıklığın/bütünleşmenin bir sonucu olarak değil, aidiyet duygusunun yönlendirdiği gönüllü katkı sunma isteği ve bu isteğe bağlı yeni sosyal ilişkilerin gelişmesi sonucunda da kendini gösterir (Clary vd., 1998). Aile, bu noktada, aile üyelerinin gönüllü olmalarının “istenmesi” için elverişli bir ortam sağlar. Örneğin çocuk başka bir aile üyesi dahil olduğu için gönüllülük faaliyetinden haberdar olabilir veya doğrudan bir aile üyesi tarafından gönüllü olması istenebilir. Aile üyelerinden gönüllü katılım gösteren kişi sayısı arttıkça çocuğa gönüllü olması yönünde teklifin sunulma ve çocuğun gönüllü olma ihtimali artar (Nesbit, 2013). Ancak sosyal sermaye sadece kişinin sahip olduğu sosyal bağların sayısına değil, aynı zamanda bu bağların bileşimine de bağlıdır. Zira bir ilişkiler ağıyla ilişkili fiili veya potansiyel kaynakların toplamını (Bourdieu, 1986) ifade eden sosyal sermaye, bu ağda normlar ve güven yoluyla birikir. Bu anlamda ailenin bizzat kendisi bir sosyal sermaye unsurudur, çünkü kişiye attığı statü ve roller aracılığıyla toplumsal kontrol ve meşrulaştırma sistemleri inşa eder ve güven üretir (Erhan ve Tecim, 2012: 48).

Öncelikle etkili normlar, bireysel çıkarlardan ziyade kolektif çıkarlara öncelik verdiklerinde, toplumu, aileyi ve sosyal hareketleri teşvik ettiklerinde güçlü bir sosyal sermaye biçimidir. Eylemleri mümkün kılma ve kısıtlama gücüne sahip etkili normların ortaya çıkışı ise olumsuz eylemleri sınırlayan veya olumlu olanları teşvik eden dış etkiler üretmelerini gerektirir. Tüm sosyal yapılar, genellikle topluluk içinde “bağlılık-birbirini gözetme” eksikliği nedeniyle etkili normlar geliştiremez. Ancak ailede nesiller arası bağlılık, etkili normların oluşumuna ve güçlenmesine yardımcı olarak hem aile bağlarını hem de daha geniş sosyal sermayeyi güçlendirir (Coleman, 1988: 105). Söz konusu bağlılık-birbirini gözetme, sadece etkili normların varlığı için değil, aynı zamanda başka bir sosyal sermaye biçimini teşkil eden yükümlülük ve yaptırımların çoğalması ile doğru orantılı olan karşılıklı güven için de önemlidir. Öncelikle yükümlülük sayısında çokluk, ihtiyaç halinde bir kaynağın başkaları tarafından kullanılabilir olması ve güçlü bir destek sistemi anlamına gelir. Bağlılığın olmadığı bir toplulukta ise yükümlülerin yerine gelmediği durumlarda işlerlik kazanması gereken yaptırımlar uygulanamaz ve karşılıklı güven gelişemez (Coleman, 1988: 103-107). Ebeveyn ve çocuk arasındaki karşılıklı güven, uzun süreli ilişki ve etkileşime, paylaşılan anılara, sadakate, dolayısıyla ebeveynin hem fiziksel varlığına hem de çocuğuna ve çocuğun sosyal çevresine gösterdiği ilgiye bağlıdır. Söz konusu ilgi, ebeveynin çocuğu etkili bir şekilde izlemesine ve çocuk yanında değilken dahi ailede geçerli norm ve yaptırımların pekiştirilmesine yardımcı olur (Martin, 2012: 35), böylece ebeveynle çocuk arasında inşa olan karşılıklı güven çocuğun sosyal sermayesini ve dolayısıyla gönüllü olma potansiyelini destekler. Pek çok çalışma da ebeveyn ve hatta büyük ebeveyn ile çocuk arasındaki bağlılık ve olumlu ilişkilerin gönüllülüğü desteklediğine işaret etmektedir (Muddiman vd, 2019).

Ailenin dahil olduğu bağlayıcı² yakın sosyal ilişkilerin, kendilerini dış çevreden izole ederek ve dışsallıklar üreterek toplumu birleştirmekten çok ayırıcı bir işlev yüklediği üzerinde durulan noktalardan biridir. Örneğin Uslaner (2002: 241) genelleştirilmiş güvenin -farklı din ve ideolojiye sahip veya farklı sosyal gruplara mensup olsalar bile çoğu insanın sizin temel değerlerinizi paylaştığına dair inanç- gönüllülük için gerekli olduğunu iddia ederken, özelleştirilmiş güvenin -bazı insanların, genellikle kendisi gibi olanların, kişinin temel değerlerini paylaştığına dair inanç- ayırıcı olduğunu iddia etmektedir. Ancak ailelerin geliştirdiği bir değer olarak güven, aile dışına yayılabilir ve resmi ağlara dahil olma şansını artırıcı etki gösterebilir (Coleman, 1988). Zira ailede güven ve bağlılık temelinde kurulan yakın sosyal ilişkilerin inşa ettiği sosyal sermaye, gönüllülük, yardımlaşma, dayanışma gibi başka sosyal bağlamlara aktararak toplumun geneli için ortak

faida üretebilme potansiyeline sahiptir (Aydemir ve Tecim, 2012: 45). Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse sosyal ağlarda etkileşim ve alışveriş doğası gereği sözleşme niteliği taşımamakta, üyeler diğer üyelerin taahhütlerini tanımaması veya kasıtlı olarak yerine getirmeyi reddetmesi durumunda kaynaklarını kaybetme riskiyle karşı karşıyadır. Yani sosyal ağların devamlılığı, üyelerinin etik-ahlaki davranışıyla aralarındaki etkileşim ve alışverişlerde güveni gerektirir. Etik-ahlak algısı ve gönüllülüğü mümkün kılan değerler ise ailede toplumsallaşma deneyimi boyunca çocuğa aktarılır (Weiss, 2012: 6).

2.2. Ailede toplumsallaşma deneyimi ve gönüllülük

Hayırseverlik, diğergamlık, empati, güven, sosyal sorumluluk gibi gönüllülüğü destekleyen değerler, toplumsallaşma deneyimi tarafından teşvik edilir, yönlendirilir veya engellenir (Draguns 2013: 8). Bu bağlamda Wilson ve Musick (1997: 696), gönüllülüğü değerlerin yeniden üretimini kolaylaştıran bir girdi anlamında kullanılabilir kaynak/sermaye olarak kavramsallaştırır. Bourdieu (1986: 18-25)'nin bireylerin toplumsallaşma, eğitim ve kişisel deneyimleri aracılığıyla bilinçsizce edindikleri, edinimi kişisel zaman ayırmayı gerektiren, bireyde alışkanlık-bilgi olarak somutlaşan kültürel sermaye tanımını, bir dizi norm, değer ve kurallar olarak kültürün ahlaki yönünü de içerecek şekilde genişletirler. Gönüllü çalışmayı da söz konusu ahlaki norm, değer ve kuralları da içeren kültürel sermayeyi elde etmeyi ve tüketmeyi kolaylaştıran bir sembolik ürün olarak ele alırlar. Buna göre, örneğin, boş zamanlarında bir eğitim platformunda karşılık beklemeden yapılan öğrencilerin sınavlara hazırlanmasına yardım hem gerçek hem sembolik değer üretir. Yardımı alan öğrenci sınavda başarı gösterirken yardım eden kişi de özenli ve şefkatli biri olduğunu tasdik eder.

Önceki araştırmalar, Wilson ve Musick (1997)'in bu değerlendirmesine destek sunarak toplumsallaşma deneyiminin gönüllü davranışın ortaya çıkmasındaki etkisini göstermiştir. Buna göre okul, arkadaşlar, kamu, sivil toplum kuruluşları, vb gönüllülük hakkındaki bilgi ve onu yordayan değerlerin somut dışavurumu olarak gerçekleşen pratiklerden alınan zevkin edinilmesine aracı olabilirler. Ancak aile üyeleri, özellikle de ebeveynler, toplumsallaşma deneyiminin birincil araçlarını teşkil ederler çünkü genellikle ebeveynler çocukların güçlü bir bağ kurduğu ilk yetişkinlerdir, birincil bakıcı rolünü üstlenirler ve çocuklarıyla yakın ilişki kurarlar (Grusec ve Davidov, 2015). Keza Flanagan vd. (1998) ebeveynlerin sosyal sorumluluk vurgusu ile ergenlerin gönüllü katılımının olumlu yönde ilişkili olduğunu bulmuştur. Uslaner (2002), gönüllülerin çocuklarının, din ve eğitim gibi ebeveyn faktörleri kontrol edildiğinde bile, gönüllü olmayanların çocuklarına kıyasla başkalarına daha fazla güven duyma eğiliminde olduklarını göstermiştir. Janoski ve Wilson (1995) da gönüllü olma eğiliminin aile içinde öğrenilen normlarla şekillenen bir dayanışma duygusundan ve olumlu sosyal davranışı teşvik eden değerlerden kaynaklandığını ileri sürmüştür, ailede toplumsallaşma deneyiminin gönüllü katılımı kilit bir rol

oynadığı fikrini desteklemiştir. Ailede toplumsallaşma deneyimi ise birbirine destek sunan iki farklı yoldan şekillenebilir. Birincisi ilgili değer ve tutumlar doğrudan teşvik ya da ödül veya cezaların belirli eylemleri takip ettiği pekiştirmeler aracılığıyla çocuğa aktarılabilir. Ayrıca, ebeveynler, çocuğa rol modellik yaparak, davranışlarını ve sonucunda ortaya çıkan tepki veya sonuçları gözlemlemesine imkan verebilirler. Böylece gönüllülük ve onu destekleyen değer ve tutumlar çocuk tarafından içselleştirilebilir (Ramaekers vd., 2022: 349).

Gönüllülük bağlamında ebeveynin çocuğu doğrudan teşviki, hem toplum yanlısı davranmayı zorunluluk olarak dayatmayı hem de yardım etmenin değerli olduğunu ve dolayısıyla yapılması beklenen bir davranış olduğunun telkin edilmesi şeklinde gerçekleşebilir. Çoğunlukla çocuğun gönüllülük de dahil olmak üzere olumlu sosyal davranışının onay ifadeleriyle ödüllendirilmesini ve bu davranışı göstermedeki başarısızlığın onaylanmamasını içeren söz konusu teşvik, onun gönüllü olma olasılığını artırıcı etki gösterir. Araştırmalar da ebeveynleri hayırseverlik konusunda onları teşvik eden ve onlarla bu konuyu tartışan ergenlerin hayır kurumlarına daha fazla bağışta bulunduğunu ve daha fazla gönüllü olduğunu (Wilhelm vd., 2014) ortaya koymaktadır. Ancak, çocuğun gönüllülüğünü motive eden sadece sosyal onay ihtiyacı olduğunda ve gönüllülüğü yordayan değer ve tutumlar içselleştirilmediğinde, onu sosyal onay ile ödüllendirecek bir kişi/topluluk/kurum olmadığında gönüllü davranışı sergilememe ihtimali bulunmaktadır (Bekker, 2007: 101). Bu ihtimale karşılık ebeveynin rol model olarak çocuğa örneklik sunması önem taşımaktadır.

Gözlemleyerek öğrenme ve rol modelleme, insanların bir davranışı, başkalarının o davranışı gerçekleştirdiğini ve sonuçlarını gözlemleyerek öğrendiğini vurgular. Bu da toplumsallaşma deneyimine aracılık eden aktörlerin olumlu sosyal davranışları bizzat sergilediklerinde onları öğretebilecekleri anlamına gelir. Söz konusu bakış açısından gönüllülük, çocuğun ebeveynle özdeşleşmesi neticesinde içselleştirdiği değer ve normların dışı vurumudur (Janoski ve Wilson, 1995: 273). Buna göre gönüllü olan ebeveynler, gönüllülüğün topluma olumlu katkı sağladığını eylemleriyle gösterirler. Çocuklar ebeveynlerini gönüllü olarak çalışırken gözlemlediklerinde, başkalarının yararı için kişisel fedakârlığın içsel bir değeri olduğuna aşina olurlar. Olumlu sosyal değerleri özümstedikçe yetişkinliklerinde gönüllü faaliyetlere katılma olasılıkları artar (Bekkers, 2007: 100). Çalışmalar da hem ebeveynleri gönüllü olan ergenlerin (Wilhelm vd., 2014) hem de kendileri okul çağındayken ebeveynleri gönüllü olan yetişkinlerin (Bekkers, 2005; 2007) gönüllü etkinliklere katılma olasılığının daha fazla olduğuna işaret etmektedir.

Kısaca toplumsallaşmanın çeşitli ortamları arasında aile, içerdiği güçlü ve kalıcı ilişkiler nedeniyle en etkili olanı olarak öne çıkar. Ebeveynler, çocuğun etik-ahlaki düşünme ve davranma biçimi üzerindeki etkileri aracılığıyla çocuklarını gönüllü olmaya teşvik edebilir. Bu bağlamda dindarlık, aile ve gönüllülük arasındaki ilişki

dikkate değerdir. Genel olarak, bir kültürel sermaye biçimi olarak din ile gönüllü katılım arasındaki olumlu ilişki farklı çalışmalar tarafından desteklenmektedir (van Tienen, 2010; Wilson ve Musick, 1997; Caputo, 2009). Ayrıca Bekkers (2007) dini gönüllülüğün ailede nesiller arasında aktarıldığını göstermektedir. Nesbit (2013: 1138) de dindar hanelerde dini inanç, değer ve pratiklerin bir nesilden diğerine aktarımının çocuğun gönüllü olma olasılığını arttırdığının altını çizer. Aynı zamanda ebeveyn ve çocuk arasında paylaşılan dindarlığın ortak faaliyetler için fırsat sağlaması ve ortak bir kimliği teşvik etmesinin yanında ergenlerde suç davranışlarını azalttığına, güven ve karşılıklılık duygusu geliştirerek aile bağlamı dışında da güçlü sosyal bağları teşvik ettiğine dikkat çeker. Tüm bunlar ebeveyn ve çocuk arasında ahlaki inanç, değer ve pratiklerin paylaşımı ile gönüllü olma potansiyeli arasında olumlu bir ilişki bulunduğuna işaret ederken Weiss (2012) söz konusu paylaşımın ebeveynle çocuk arasındaki duygusal yakınlık ve iletişimle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır.

Elbette çocuklar, ebeveynin teşvik ettiği değerlerin pasif bir alıcısı konumunda değildir. Bilakis değerlerin nesiller arasındaki aktarımı onların çocuk tarafından doğru algılanıp kabul edilmesine bağlıdır (Weiss, 2012: 6). Pratt vd (2003), ebeveynlik tarzının bu sürece ve ebeveynle çocuk arasında değerlerin aktarımına aracılık ettiğini göstermektedir. Ev içinde ebeveyn tarafından yaratılan duygusal iklimi ifade eden ebeveynlik tarzı, ebeveyn kontrolü, ebeveyn desteği, çocuktan olgunluk beklentisi, ebeveyn-çocuk iletişiminde açıklık gibi tutumsal özellikler açısından ebeveynin kendini nasıl konumlandığına bağlıdır (Fletcher vd., 2000: 2). Başlangıçta Baumrind (1971), ebeveyn tutumlarını bu dört özellik üzerinden *otoriter*, *demokratik* ve *izin verici* olarak sınıflandırır. Daha sonra Maccoby ve Martin (1983) ebeveyn tutumlarını çocuğa karşı duyarlılık ve talepkarlık boyutları üzerinden analiz ederek, Baumrind'in tipolojisindeki 'izin verici' ebeveynlik tutumunu '*izin verici-hoşgörülü*', '*izin verici-ihmalkâr*' olmak üzere ikiye ayırır. Buna göre demokratik ebeveynler, çocuktan olgunluk göstermelerini beklerken onunla sıcak ve destekleyici bir ilişkiye sahiptir. Otoriter ebeveynler ise arkasındaki mantığı açıklamaksızın çocuğun kural ve normlara uymasını ve kendilerine itaat etmesini beklerler. İzin verici-hoşgörülü ebeveynler, çocuğun ihtiyaçlarına duyarlılık göstermekle birlikte oldukça düşük düzeyde olgun davranış göstermesini beklemekte, davranışlarına sınırlama koymamakla ve hatalı davranışlarına karşı hoşgörülü olmakla ayırt edilirler. İzin verici-ihmalkâr ebeveynler ise düşük düzeyde ilgili ve talepkârdır (Mantovan vd., 2024: 719).

Çocuklar yetiştirilirken potansiyel olarak farklı ebeveynlik "tarzlarına" maruz kalırlar. Örneğin çocuğa karşı duyarlı ve aynı zamanda ondan olgunluk beklentisi yüksek olan demokratik ebeveynler, çocuğa empati, diğergamlık gibi gönüllülükle ilişkili ahlaki-etik değerleri ve muhakeme becerilerini aşılayarak onu gönüllülük potansiyeli ile donatırken olgunluk ve kurallara uyum konusunda talepkâr ama çocuğun talep ve ihtiyaçlarına karşı duyarsız olan

otoriter ebeveynler, çocuğun başkaları için düşük düzeyde endişe duyması ve daha çok kendine odaklanması yönünde etki gösterir (Carlo vd., 2018). Keza farklı bağlamlarda (ev, okul, deneysel) ve çocukluk dönemlerinde (küçük çocuklardan ergenlere) paylaşma ve yardım etme gibi olumlu sosyal davranışlar ile ebeveynlik tarzları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar tutarlı bir şekilde demokratik ebeveynliğin olumlu sosyal davranış üzerinde pozitif bir etkiye, otoriter ebeveynliğin ise negatif bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Wilhelm, 2014). İzin verici ebeveynliğin etkisi konusunda ise çalışmalar olumludan olumsuzaya veya önemsiz olmak üzere değişen sonuçlara sahiptir (Mantovan vd., 2024). Flechter (2000) bu noktada ebeveynlik tarzlarının dayandığı boyutlardan çocuğa karşı duyarlılığın onun gönüllü olma olasılığı üzerinde ebeveyne bağlı önemli iki faktörden biri olarak tanımlar. Diğer faktörün ise ebeveyn teşviki olduğunu ileri sürer. Buna dayanarak gençlerin gönüllü katılımını arttırmak üzere gönüllü faaliyetlere görece az katılım gösterme fırsatı olan, dolayısıyla çocuğunun rol modelleme yapma imkanı daha az olan ebeveynlere, alternatif bir yol olarak onunla sıcak ve destekleyici bir ilişki kurmalarını önerir.

Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse ebeveynler doğrudan teşvik ederek veya rol model olarak çocuğun gönüllü olma olasılığını arttırabilirler. Çocuğa başkalarına yardım etmenin önemini aktif olarak öğretebilir veya onu gönüllülükle ilgili tartışmalara dahil edebilirler. Ayrıca, ebeveynler gönüllü faaliyetlere bizzat katılmak gibi olumlu sosyal davranışları modelleyerek topluma katkıda bulunmanın değerini gösterebilirler. Ayrıca araştırmalar ortak dini-ahlaki inançlara sahip ailelerde gönüllü katılımı teşvik eden sosyal sorumluluk duygusunu yordayan değerlerin aktarımının daha kolay olduğunu göstermektedir. Ancak değerlerin nesiller arasında aktarımı, aynı zamanda çocuğun bunları ne kadar iyi algıladığına ve kabul ettiğine bağlıdır. Ebeveynler tarafından yaratılan duygusal iklim, yani ebeveynlik tarzı bu süreci etkiler. Ebeveynlerin çocuklarıyla sıcak ve destekleyici bir ilişki sürdürmesi, çocukların bu davranışları benimseme olasılığını güçlendirir.

3. Sonuç

Zorlama ve kişisel çıkar olmadan, topluma fayda sağlamayı amaçlayan faaliyetleri içeren gönüllülüğün ailede aktarımı, çocuğun beşeri, sosyal ve kültürel sermayesine yatırım olmak üzere üç ana stratejiye bağlıdır. Söz konusu yatırım ise statü aktarımı ve toplum-sallaşma deneyimi aracılığıyla gerçekleşir. Öncelikle eğitim ve becerilerle ölçülen beşeri sermaye, gönüllülüğün öngörülmesinde kritik bir faktördür. Aileler örgün eğitim ve müfredat dışı etkinlikler aracılığıyla hem bilişsel hem de bilişsel olmayan becerilerin gelişimi için fırsatlar sunarak çocuğun beşeri sermayesine katkıda bulunur. Bu çaba, çocuğu etkili gönüllü çalışma için gerekli bilgi ve becerilerle donatır. Ayrıca aileler, güven ve aidiyet duygusunu teşvik eden temel sosyal ağlar olarak hizmet eder. Bu unsurlar beşeri sermayenin aktarımını kolaylaştırır ve bireylerin gönüllü faaliyetlere katılma olasılığını artırır. Üstelik beşeri sermaye, sosyal

sermaye ve gönüllülük arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Beşeri sermayeye yapılan yatırım yeni sosyal ağlara dahil olmayı kolaylaştırarak, dolayısıyla sosyal sermayenin artmasına yol açarken, sosyal sermaye de beşeri sermayenin gelişimini desteklemekte ve bu karşılıklı etkileşim gelecekte gönüllü olma olasılığını artırmaktadır. Diğer bir ifadeyle aileler eğitim, müfredat dışı etkinlikler ve güçlü sosyal ilişkilerin geliştirilmesi yoluyla çocuğun beşeri ve sosyal sermayesine yatırım yaparak gönüllülük potansiyelini teşvik edebilirler.

Hayırseverlik, empati, diğergamlık ve sosyal sorumluluk gibi gönüllülüğü destekleyen değerler toplumsallaşma deneyimleriyle şekillenir. Aileler bu değerleri, doğrudan teşvik ederek veya rol model olarak çocuklarına aktarabilirler. Öncelikle ebeveynler, çocuğun gönüllü davranışlarını ödüllendirerek veya pekiştirerek ona rehberlik edebilirler. Ancak çocuğun gönüllülük motivasyonu sadece onaylanma ihtiyacından kaynaklanıyorsa, dış ödüllerin yokluğunda gönüllülüğe devam etmeme ihtimali açığa çıkar. Bu ihtimale karşılık, ebeveynin rol modelliği ve çocuğa gönüllülüğün

içsel değerine dair sunduğu örneklik, onun gönüllü olma olasılığını artırır. Ancak ilgili değerlerin nesiller arasında başarılı bir şekilde aktarımı, çocuğun bu değerleri doğru algılamasına ve kabul etmesine de bağlıdır. Bu noktada ebeveynlik tarzları, değerlerin aktarımını ve gönüllülüğün gelişimine aracı bir faktörü oluşturur. Duyarlılık ve yüksek beklentilerle kendini gösteren demokratik ebeveynlik, empati ve diğergamlık gibi değerleri teşvik ederek gönüllülüğü desteklerken otoriter ebeveynlik başkaları için daha az endişe duyulmasına yol açarak gönüllü olma potansiyelini azaltıcı etki üretebilir. Sonuç olarak, aileler gönüllülüğün temelini oluşturan değerleri, tutumları ve davranışları destekleyerek gönüllülüğün teşvikinde önemli bir rol oynayabilirler. Aile içinde statü aktarımı ve toplumsallaşma deneyimleri, özellikle de ebeveynlik tarzları yoluyla, çocuğun gönüllülük anlayışını ve gönüllülük yapma olasılığını şekillendirir. Bu süreçte ebeveyn-çocuk arasındaki sıcak ve destekleyici ilişki, çocuğun gelecekteki gönüllü katılımı için bir temel oluşturarak daha geniş toplumsal katılıma ve sosyal uyuma katkıda bulunur.

Son Notlar

1 Bu tanımlar resmi gönüllülük biçimine odaklanmaktadır.

2 Putnam (2000)'e göre bağlayıcı (bonding) sosyal sermaye, aile veya yakın arkadaşlar gibi homojen gruplar içinde iç dayanışmayı güçlendiren, duygusal ve maddi destek sağlayan güçlü bağlantıları ifade eder. Buna karşın köprü kuran (bridging) sosyal sermaye, bireyleri farklı gruplar arasında birbirine bağlayarak işbirliğini, fikir alış-verişini ve yeni kaynaklara erişimi teşvik eden daha geniş, kapsayıcı ağları teşvik eder. Bağ kurma iç bağları güçlendirirken, köprü kurma farklı topluluklar arasında sosyal uyumu ve işbirliğini teşvik ederek fırsatlara ve bilgiye daha fazla erişim sağlar.

Kaynakça

- Akbaş, E., & Dal, V. (2020). Koruyucu aile hizmetinde sivil toplum örgütlerinin rolü. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 523-546.
- Aydemir, M. A., & Tecim, E. (2012). Türk toplumunda aile ve dinin sosyal sermaye potansiyeli. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 43-59.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4(1), 1-103.
- Bekkers, R. (2005). Charity begins at home: How socialization experiences influence giving and volunteering. *34th Annual ARNOVA Conference (Washington)*.
- Bekkers, R. (2007). Intergenerational transmission of volunteering. *Acta Sociologica* 50(2):99-114.
- Benenson, J., & Stagg, A. (2016). An asset-based approach to volunteering: Exploring benefits for low-income volunteers. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 45(1_suppl), 131S-149S.
- Bilgi Üniversitesi. (2019, Aralık 15). *Türkiye’de Gönüllülük Araştırması*. <https://stk.bilgi.edu.tr/media/uploads/2019/12/16/GonullulukAraştırmaSonuçları.pdf>
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. Richardson, J. (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* içinde (ss. 241-58). Greenwood.
- Bowman, W. (2009). The economic value of volunteers to nonprofit organizations. *Nonprofit Management and Leadership*, 19(4), 491-506.
- Charity Aid Foundation (2010). *CAF World Giving Index 2010*. <https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/worldgivingindex28092010print.pdf>
- Charity Aid Foundation (2018). *CAF World Giving Index 2018*. https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_wgi2018_report_webnopw_2379a_261018.pdf?sfvrsn=c28e9140_4
- Charity Aid Foundation. (2022). *CAF World Giving Index: Ten years of giving Trends*. <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2022-publications/caf-world-giving-index-2022>
- Caputo, R.K. (2009). Religious capital and intergenerational transmission of volunteering as correlates of civic engagement. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 38(6):9831002.
- Carlo, G., White, R., Streit, C., Knight, G., & Zeiders, K. (2018). Longitudinal relations among parenting styles, prosocial behaviors, and academic outcomes in U.S. Mexican adolescents. *Child Development*, 89(2), 577-592.
- Clary, E. G., & Snyder, M. (1991). A functional analysis of altruism and prosocial behavior: The case of volunteerism. M. Clark (Ed.), *Prosocial Behavior* içinde (ss. 119-48). Sage.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516-1530. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.6.1516>
- Cnaan, R. A., & Goldberg-Glen, R. S. (1991). Measuring motivation to volunteer in human services. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 27(3), 269-284. <https://doi.org/10.1177/0021886391273003>
- Cnaan, R. A., Handy, F., & Wadsworth, M. (1996). Defining who is a volunteer: Conceptual and empirical considerations. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(3), 364-383.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology* (94), 95-120.
- Draguns, J. G. (2013). Altruism in its personal, social, and cultural contexts: An introduction. D. A. Vakoch (Ed.), *Altruism in Cross-Cultural Perspective* içinde (ss.1-16). Springer.
- Einolf, C. J., Prouteau, L., Nezhina, T., & Ibrayeva, A. R. (2016). Informal, unorganized volunteering. D. H. Smith, R. A. Stebbins, & J. Grotz (Ed.), *The Palgrave Handbook of Volunteering, Civic Participation and Nonprofit Associations*, Volume 2 içinde (ss. 223-241). Palgrave Macmillan.
- Flanagan, C. A., Bowes, J. M., Jonsson, B., Csapo, B. & Sheblanova, E. (1998). Ties that bind: Correlates of adolescents’ civic commitments in seven countries, *Journal of Social Issues* 54: 457-75.
- Fletcher, A. C., Elder, G. H. J., & Mekos, D. (2000). Parental influences on adolescent involvement in community activities. *Journal of Research on adolescence*, 10(1), 29-48.
- Grönlund, H. (2011). Identity and volunteering intertwined: Reflections on the values of young adults. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 22, 852-874.
- Grusec, J. E. (2002). Parental socialization and children’s acquisition of values. M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of Parenting: Practical Issues in Parenting* (ss. 143-167). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Haldane, A. (2014). In giving, how much do we receive? The social value of volunteering. *A Pro Bono Economics lecture to the Society of Business Economists, London, 9*.

- Hotchkiss, R. B., Fottler, M. D., & Unruh, L. (2009). Valuing volunteers: the impact of volunteerism on hospital performance. *Health care management review*, 34(2), 119-128.
- Janoski, T., & Wilson, J. (1995). Pathways to voluntarism: Family socialization and status transmission models. *Social Forces*, 74(1), 271-292.
- Kahraman, F. (2007). Türkiye’de çocuk refahı alanında koruyucu aile hizmeti (Sakarya ve Kocaeli Örneği), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Maccoby, E., & Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. P. Mussen & E. Heatherington (Ed.), *Handbook of Child Psychology, Volume 4: Socialization, Personality, And Social Development* içinde (ss. 1–101). Wiley.
- Mantovan, N., Sauer, R. M., & Wilson, J. (2024). The Influence of Parenting Styles on Early Adolescence Volunteering. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 53(3), 716-740.
- Martin, M. A. (2012). Family structure and the intergenerational transmission of educational advantage. *Social Science Research* (41), 33–47. doi:10.1016/j.ssresearch.2011.07.005
- Muddiman, E., Taylor, C., Power, S., & Moles, K. (2019). Young people, family relationships and civic participation. *Journal of Civil Society*, 15(1), 82-98.
- Musick, M. A., & Wilson, J. (2008). *Volunteers: A Social Profile*. Indiana University Press.
- Palaz, S., & Boz, İ. (2008). Üniversite mezunu yetişkinlerin farklı organizasyonlarda gönüllü hizmet vermesini etkileyen faktörler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 95–106.
- Pratt, M. W., Hunsberger, B., Pancer, S. M., & Alisat, S. (2003). A longitudinal analysis of personal values socialization: Correlates of a moral self-ideal in late adolescence. *Social development*, 12(4), 563-585.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Ramaekers, M. J., Verbakel, E., & Kraaykamp, G. (2021). Informal volunteering and socialization effects: Examining modelling and encouragement by parents and partner. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 1-15.
- Roy, K., & Ziemek, S. (2000). *On the economics of volunteering* (No. 31). ZEF Discussion Papers on Development Policy.
- Smith, D. H. (1994). Determinants of voluntary association participation and volunteering: A literature review. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* (23), 243-263.
- Smith, D. H., & Macaulay, J. (Eds.). (1981). *Participation in social and political activities*. Jossey-Bass.
- Şentürk, M., Adıgüzel, Y., & Turan, B. (2016). *Üniversitede gönüllü olmak*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı & İstanbul Üniversitesi Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi (İÜ TTM) (2021). *Türkiye Gönüllülük Araştırması* (TGA).
- Uslaner, E. M. (2002). Religion and civic engagement in Canada and the United States. *Journal for the Scientific Study of Religion* (41), 239-254.
- Van Tienen, M., Scheepers, P., Reitsma, J., & Schilderman, H. (2011). The role of religiosity for formal and informal volunteering in the Netherlands. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 22, 365-389.
- Weiss, H. E. (2012). The intergenerational transmission of social capital: A developmental approach to adolescent social capital formation. *Sociological Inquiry* (82), 212–235. doi:10.1111/j.1475-682X.2012.00414.x
- Wilhelm, M. O., Estell, D. B., & Perdue, N. H. (2014). Role-modeling and conversations about giving in the socialization of adolescent charitable giving and volunteering. *Journal of Adolescence*, 37(1), 53–66. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2013.10.010
- Wilson, J., & Musick, M. (1997). Who cares? Toward an integrated theory of volunteer work. *American Sociological Review*, 694-713.
- Wilson, J., & Musick, M. (1998). The contribution of social resources to volunteering. *Social Science Quarterly*, 799-814.
- Yönten Balaban, A., & Çoban, İ. (2015). Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 149–169.

Extended Summary

This study investigates the mechanisms through which family dynamics influence and shape an individual's propensity for volunteering. While a significant body of research has focused on individual motivations and the functions of volunteering, some studies adopt a broader view, emphasizing systemic and contextual factors such as the intergenerational transfer of socioeconomic, social, and cultural capital. This approach shifts the discourse from a narrow focus on isolated motivations to a more integrated understanding of how family environments cultivate volunteering behavior.

The transmission of volunteering in families is facilitated by investments in a child's human, social, and cultural capital. Human capital includes skills, education, and personal resources that enhance a child's ability to contribute meaningfully to volunteer activities. Higher education not only equips individuals with competencies needed for effective volunteering but also increases their appeal to organizations seeking skilled volunteers. Families play a crucial role in fostering human capital by investing in their children's education and encouraging participation in extracurricular activities that develop cognitive and non-cognitive skills. These activities range from academic pursuits to experiences that build soft skills like leadership, collaboration, and initiative. Parents, especially those with high socioeconomic status, transmit their values and aspirations to their children through structured activities. This status transmission goes beyond formal education to include fostering diverse experiences that broaden children's perspectives and prepare them for future volunteer roles.

By creating environments that prioritize learning and skill development, families enhance their children's likelihood of becoming active volunteers. Relational networks, trust, and reciprocal obligations fostered within familial settings facilitate social cohesion and voluntary engagement through the construction of social capital. Family-based interactions contribute to social ties that can be leveraged in volunteer contexts. Strong social networks, grounded in trust and mutual support, facilitate access to volunteer opportunities and provide emotional and moral encouragement. Parents' involvement in community activities exposes children to broader social networks, further enhancing their chances of becoming volunteers. These relationships often extend into adulthood, reinforcing the intergenerational nature of volunteering. Thus, social capital within families acts as both a resource and a motivator, linking individual capabilities with collective social benefits.

The transmission of cultural capital, including norms, beliefs, and attitudes, also plays a role in fostering volunteering. Values such as altruism, empathy, social responsibility, and trust are nurtured within the family and reinforced through direct encouragement, discussions, and parental role modeling. Families that prioritize volunteering as a moral obligation and prosocial behavior create environments where these values are internalized and expressed through volunteer work. Parents' direct encouragement, coupled with consistent reinforcement through rewards and recognition, fosters a sense of moral duty and pride in volunteering among children. However, this process is nuanced; if volunteering is driven solely by a desire for social approval, its sustainability may be limited. Thus, parental role modeling becomes essential for fostering intrinsic motivations, as children learn prosocial behavior by observing their parents and internalizing these values through practice.

Parenting styles significantly impact how values related to volunteering are transmitted. Democratic parenting, characterized by warmth, support, and high expectations for maturity, is associated with fostering empathy, altruism, and prosocial behavior. Conversely, authoritarian parenting, marked by rigidity and high control without nurturing support, may hinder a child's concern for others, reducing the likelihood of volunteering. Studies emphasize that warm and supportive family environments promote the effective transmission of prosocial values, making parents' roles as role models and mentors critical. Religion, as a dimension of cultural capital, also plays a role in fostering volunteering. Shared religious beliefs and practices within families strengthen social trust, offer opportunities for communal involvement, and promote norms encouraging prosocial behavior. Religious families often exhibit higher social cohesion, which facilitates the transmission of volunteering-related values.

In conclusion, the interplay between familial socialization, religious practices, and community norms shapes children's moral and ethical development, further solidifying the family's influence on volunteering behavior. The familial environment, supported by direct encouragement, role modeling, and nurturing relationships, acts as a catalyst for volunteering. By fostering skills, expanding social networks, and instilling prosocial values, families play a pivotal role in shaping a culture of volunteering that spans generations. By creating environments that prioritize social trust, empathy, and moral engagement, families contribute to broader social cohesion and communal well-being.